

Motion till riksdagen 2018/19:2266

av **Jan Björklund m.fl. (L)**

Skärpta sanktioner mot Ryssland

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att markera mot Rysslands behandling av civilbefolkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att särskilt markera mot Rysslands behandling av hbtq-personer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU verka för att Nord Stream 2 stoppas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska hållningen gentemot Ukrainas och Georgiens orientering västerut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva att EU tar fram en tydlig vägkarta för ukrainskt och georgiskt EU-medlemskap och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverige och det östliga partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom ramen för EU för att kraftfullt fördöma Rysslands agerande i Syrien och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att förhindra nyutlåning till Ryssland från vissa multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s sanktioner mot Ryssland utvidgas till att också omfatta energisektorn och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att stärka civilsamhället i Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På 1900-talet stod värderingsstriden mellan öst och väst mellan liberalism och kommunism. Men idag står striden mellan liberalism på ena sidan och extremkonservativa nationalisterna i dagens ryska politiska elit på andra sidan. Det är precis som under förra seklet en kamp mellan demokrati och diktatur.

Det har blivit svårare att rikta kritik mot det rådande politiska systemet och den rysk-ortodoxa statskontrollerade kyrkans religion i Ryssland. De konservativa krafterna i Ryssland drev i februari 2017 igenom en lag som mildrar straffet för våld i hemmet. Att misshandla en familjemedlem har därmed jämförts med böter för felparkering. För hårdare straff än så krävs att offret på grund av misshandeln måste läggas in på sjukhus i minst tre veckor. Detta legitimerar våld och stärker föreställningen att mannen är familjens överhuvud.

Situationen för hbtq-personer i Ryssland är idag mycket svår. Lagar har skärpts och hbtq-organisationer har svårt att verka i landet. I Tjetjenien är situationen särskilt alarmerande. Enligt tidningen Novaja Gazeta riskerar den som är öppen med att hen inte är heterosexuell med stor säkerhet att drabbas av våld, mord och trakasserier. Det är en trend som tyvärr har eskalerat under senare år. Under 2016 rapporterades att hundratals homosexuella män gripits på gatorna i delrepubliken, för att sedan ha förts bort och försvunnit. Under 2017 började Tjetjenien öppna koncentrationsliknande läger för homosexuella. Under 2018 kom rapporter om att homosexuella män våldtas med taggtråd – detta kände myndigheterna till utan att vidta åtgärder. Förföljelsen av sexuella minoriteter i Ryssland är fullständigt oacceptabel och den svenska regeringen måste klargöra detta för Ryssland och pressa landets regim att förbättra situationen för landets hbtq-personer.

Situationen för icke-statliga organisationer som verkar i Ryssland är mycket svår. Därför var det glädjande att riksdagen antog Liberalernas yrkande i motion 2015/16:2266 om att Sverige bör öka stödet till organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter i Ryssland. Det är ett mycket viktigt uppdrag. Sedan 2012 registreras alla politiska organisationer som får finansiering från utlandet som "utländska agenter". Det har drabbat bland annat det nordiska ministerrådet, som mellan 1995 och 2015 var representerat i Ryssland. Det arbete som rådets informationskontor bedrev i Sankt Petersburg avbröts 2015 på grund av det ryska justitieministeriets beslut att registrera kontoret på listan över icke-statliga organisationer som fungerar som utländska agenter.

Grundläggande rättigheter förvägras medborgarna och mediernas frihet har inskränkts kraftigt till följd av drakoniska lagar, ett korrupt rättssystem, repressalier och hot om dödligt våld. Ryssland rankas som en "icke-fri" stat i det välrenommerade institutet Freedom Houses utvärdering "Freedom of the World" för 2018 och noterar lägre ranking än exempelvis grannländerna Kazakstan och Belarus. Den nationalistiska propagandan dominerar medielandskapet, medan fri och kritisk journalistik pressas tillbaka. Minst tre internetanvändare dömdes 2016 till fängelsestraff efter att ha publicerat så kallat extremistiskt innehåll om Ukraina på sociala medier. En ukrainsk journalist dömdes 2018 till 12 års i fängelse i Ryssland för "spionage" efter att ha kritiserat Rysslands agerande i Ukraina.

Samtidigt pågår en massiv desinformationskampanj på internet i den ryska regeringens regi. Det sprids dimridåer, mer eller mindre trovärdiga, om vad som händer i omvärlden. Bakom detta ligger ett tvådelat syfte: internt i Ryssland handlar det om att skapa stöd för sittande regims agerande, externt bidrar det till att vilseleda opinion och

beslutsfattare. Målet är att det ska bli svårare att lita på någonting överhuvudtaget. På sociala medier sprids positiva omdömen om den ryska politiken, medan motståndare trakasseras. Detta underminerar internets roll som mediekanal och verktyg för rysk yttrandefrihet, men det är också ett säkerhetspolitiskt hot – Säpo uppger att Ryssland bedriver ett psykologiskt krig mot Sverige. I USA utreds just nu om ryska datahackare manipulerade det amerikanska presidentvalet.

Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, beskriver hur Ryssland under de senaste tio åren har upprustat sin militära förmåga. Ryska stridskrafter uppvisar ett alltmer aggressivt militärt övningsmönster såväl på och över Östersjön som globalt. Bortom allt rimligt tvivel har vi upplevt en bedömd ubåtskränkning. Sverige, liksom våra nordiska grannländer, har utsatts för upprepade kränkningar i luften och till sjöss. Ryssland fortsätter att frakta vapen och personella resurser över gränsen till Ukraina och befäster genom militära installationer sin ställning i de georgiska utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien. Ryssland vägrar ta avstånd från separatisterna i de östra delarna av Ukraina och i de georgiska utbrytarrepublikerna. Samtidigt har Ryssland under de två senaste åren genomfört militärövningarna Zapad 2017 och Vostok 18 som har mobiliserat hundratusentals man. Syftet med övningarna har bland annat varit att öva angrepp gentemot Sverige. Landet har en kärnvapenretorik som andra kärnvapenmakter inte har. Det antyds ofta att man kan komma att använda dem och att andra länder kan bli mål. Det ryska stridsflyget uppvisar ett aggressivt beteende och kommer enligt Forsvarsmakten också allt närmare våra egna enheter, framför allt de svenska signalspaningsflygplanen. Säpo har angivit Ryssland som det största underrättelsehotet mot Sverige.

Både den ryske utrikesministern och den ryska ambassaden i Stockholm har i svenska medier hotat med militära åtgärder om Sverige blir medlem i Nato. Tidigare har Sverige beskyllts för att ligga bakom konflikten i Ukraina. Vår försvarsmakt hånas i ryska medier.

Ukraina och Georgien behöver Sveriges och EU:s stöd mer än någonsin. Sverige ska vara tydligt med att de båda kan bli fullvärdiga EU-medlemmar, men måste också våga kritisera den omfattande korrupktion som finns i länderna. Det är bara genom att öka takten i de nödvändiga politiska och ekonomiska reformerna som Ukraina och Georgien kan ta nya steg på vägen till ett EU-närmande. Här kan det östliga partnerskapet spela en viktig roll.

Samtidigt fortsätter Rysslands ockupation av Krimhalvön. Det pågår ett lågintensivt krig i Ukraina, och över en halv miljon ukrainska barn har skadats fysiskt eller psykiskt, uppger Unicef. Enligt FN:s uppgifter har över 10 000 personer dödats som ett resultat av konflikten och en miljon beräknas leva som internflyktingar. Under 2018 blockerade Ryssland ukrainska handelsfartyg, och en upptrappning av våld och eskalerande konflikter är svår att utesluta. Delar av Georgien har varit ockuperade av Ryssland i tio år och läget börjar alltmer likna ett normaltillstånd.

Agerandet i Ukraina och Georgien visar att den ryska synen på geopolitik, statlig suveränitet och internationell diplomati markant skiljer sig från vår. Genom de ryska intrången i grannländerna har man ruckat på den europeiska säkerhetsordningen – gränser har flyttats med våld. Det finns inget som tyder på att Putin tänker nöja sig med Krim, eller ens Ukraina. Hans imperialistiska ambitioner går längre än så. De skäl som Putin angav för inmarschen i Georgien 2008 och Krim 2014 skulle likaväl kunna åberopas mot de baltiska länderna.

Samtidigt har Ryssland uppvisat ett skoningslöst agerande i Syrien. 18 000 människor har dött till följd av ryska flygbomber varav hälften är civila enligt SOHR. Tillsammans med Iran agerar Ryssland för att legitimera det illegala styret av president Bashar al-Assad. Liberalerna vill att Sverige inom ramen för EU agerar kraftfullt för att fördöma det ryska våldet samt verka för att Syrien får välja sin ledare genom fria demokratiska val.

Det är bra att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland, men vi anser att de bör utvidgas till att också innefatta fler företag i energisektorn. Energipolitiken är för Ryssland ett mycket användbart maktmedel. Under 2006 avbröts gasleveranser till Ukraina, i ett försök att få landet att avstå från att ingå associeringsavtal med EU. Gasen sinade i ett antal EU-länder. I takt med att den ryska ekonomin blir alltmer pressad är det inte omöjligt att vi får se fler liknande påtryckningar. Bygget av ännu en rysk gasledning i Östersjön, Nord Stream 2, pågår. Detta är mycket oroande. Bygget strider mot svenska säkerhetspolitiska intressen, såväl som syftena bakom EU:s energiunion. Sverige behöver inte mer rysk närvaro i Östersjön, och Europas beroende av rysk gas ska inte ytterligare öka. Vi säger nej till Nord Stream 2 och uppmanar regeringen att genom EU verka för att projektet stoppas.

Utvecklingen i Ryssland innebär sammantaget en svår balansgång. Samtidigt som Sveriges vänskap med det ryska folket behöver vara starkare än någonsin, måste våra företrädare i alla kontakter vara tydliga i sin kritik mot den auktoritära regimen och vår beredskap kraftigt höjas. Men skarp och saklig kritik bör kombineras med ökade mellanfolkliga relationer. Vi vill uppmuntra fler kontakter mellan Sverige och Ryssland som bland annat kan stärka det civila samhället. Det är inte det ryska folket Liberalerna har något otalt med. Det är Putins politik.

Jan Björklund (L)

Tina Acketoft (L)

Gulan Avci (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Fredrik Malm (L)

Lina Nordquist (L)

Johan Pehrson (L)

Arman Teimouri (L)

Allan Widman (L)

Maria Arnholm (L)

Juno Blom (L)

Bengt Eliasson (L)

Helena Gellerman (L)

Robert Hannah (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Barbro Westerholm (L)